

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ØSTIFTERNES BRANDFORSIKRING

1889 — 29. JUNI — 1929

AF

J. V. CHRISTENSEN

RINGSTED
FOLKETIDENDES BOGTRYKKERI
1929

ØSTIFTERNES BRANDFORSIKRING

ØSTIFTERNES BRANDFORSIKRING

1889 — 29. JUNI — 1929

AF

J. V. CHRISTENSEN

RINGSTED
FOLKETIDENDES BOGTRYKKERI
1929

Østifternes Brandforsikrings Ejendom i København, Vestervoldgade 104.

INDLEDNING

»ØSTIFTERNES BRANDFORSIKRING«, der d. 29. Juni 1929 fylder 40 Aar, er forholdsvis ung i Rækken af Bygnings-Brandforsikringer i vort Land.

Da Foreningen opstaar, er Forsikringstanken dybt forankret i det danske Folks Bevidsthed. I 1889 havde man i mere end halvandet Hundrede Aar haft lovmæssig ordnet Brandforsikring for Bygninger her i Landet. Det første Tilløb til en ordnet Brandforsikring var blevet gjort i København af Vejer Giert Meyer i Aaret 1680. Forsikringen oprettedes, men vandt kun ringe Tilslutning. I to andre Tilfælde synes der i et senere Tidsrum at være gjort Tilløb til Oprettelse af lignende Forsikringer, saaledes ogsaa i enkelte Købstæder. Men Tanken slog ikke an.

Den første egentlige Brandforsikring opstod i København efter den frygtelige Brand i 1728, der lagde to Femtedele af København i Aske. »Københavns Brandforsikring« indrettedes i Henhold til en kgl. Plakat af 31. Januar 1731. Tredive Aar efter, nemlig 1761, oprettedes »Købstædernes almindelige Brandforsikring«, og endelig efter yderligere tredive Aars Forløb stiftedes i 1792 »Landbygningernes almindelige Brandforsikring«.

Før den Tid, da et ordnet Brandforsikringsvæsen gennemførtes, og ogsaa senere — før Tegning af Forsikring blev *almindelig* — maatte man regne dels med Myndighedernes Eftergivelse af Skatter og Byrder for,

at Brandlidte kunde hjælpes til Hus igen, dels med Godgørenhed og gensidig Hjælpsomhed af Medmennesker. Brandlidte fik da et Brev fra Øvrigheden, ifølge hvilket han var berettiget til at bede om Hjælp. I *Anton Nielsens* Fortælling »Løbetossen« skildres et Møde med en saadan Brandlidt, der gaar omkring og beder om gode Menneskers Støtte. Det er vistnok det eneste Tilfælde, hvor Litteraturen beskæftiger sig med dette Problem (omkring forrige Hundreedaars Midte). *Falbe Hansen* nævner i »Danmarks Statistik«, at der i gammel Tid »ved særlig store Brandulykker blev paabudt en Skat, »Brandstød«, til Bedste for de Brandlidte.«

I de gamle »Vider og Vedtægter« fra Landsbyfællesskabets Tid har man saadanne enkelte Vidnesbyrd fra en endnu ældre Tid om Befolkningens Stilling. Bestemmelserne gaar dels ud paa at modvirke Brandes Opstaaen, dels paa at hjælpe Brandlidte. Den klareste Tilkendegivelse om dette Emne har vi fundet i Landsbyvedtægten for Saxild, Hads Herred, Aarhus Amt (fra Aaret 1705). Denne Vedtægt har et meget udførligt Afsnit »Om Ildebrand«, og dette Afsnits Punkt 2 lyder: »Kommer der nogen Ildebrand paa, som Gud forbyde, saa at nogle af voris Byemænd lider Skade, skal enhver Mand her i Byen pligtig være at give ham eller dem, som Skaden lider, en Stolpe, en Trave Langhalm foruden *dend ordinaire Brandstød Havre*.« En ganske tilsvarende Bestemmelse findes for Landsbyen Rude, ligeledes i Hads Herred og i fornævnte Saxild Sogn. Denne Vedtægt er »renskreven og forbedret Anno 1743.« Den lægger som flere andre Vedtægter stærk Vægt paa, at Ildstederne er i forsvarlig Orden. I Rude-Vedtægten bestemmes det, at 6 Synsmænd og alle Bymændene

kan »bese og grandske« et omtvisteligt Ildsted og tilsige, hvorledes det skal bringes i Orden. »Og dersom der sker Skade af Ild efter den Dag, da sex Mand og menige Mand haver hannem saa tilsagt, da skal det være med hans Villie gjort og icke af Vaade og [skal han] *miste sin Brandstødshjelp* og staa til Rette derfor, som det sig bør, om andre fanger Skade af hans Ild, hvis [hvad] Gud forbyde.« I disse to Vedtægter har man saaledes direkte Bestemmelser om Brandhjælp fra Bylavets Side til den Brandlidte, forsaavidt han ikke selv er Skyld i Branden. Tilsvarende Bestemmelser findes ikke i de andre Vedtægter; men dette er intet Bevis for, at man ikke har ydet en lignende Hjælp andet Steds. Den Maade, hvorpaa Udtrykket »Brandstød« (Understøttelse i Brandtilfælde) anvendes, tyder paa, at man staar overfor noget, der har Alderstids Hævd og er en almindelig Regel.

I Christian den Femtes »Danske Lov« var det paalagt »Husbonden« (d. e. Herremanden) og Bymændene at hjælpe den Bonde, for hvem Gaarden brændte, med at opbygge den.« I de nyere Former af de gamle Landsbyvedtægter er det ikke alene Spørgsmaalet om den almindelige Forsigtighed med Hensyn til Ildstedets Indretning og Brug, der indskærpes. Ogsaa Tobakken nævnes udtrykkelig, saaledes i Vedtægten for Kippinge, Falsters Nørre Herred (ca. 1757), i hvilken det hedder, at alle og enhver, enten Bonden selv eller hans Tjenestetiunde, i hvo han og er, advares, at ingen af dem understaar sig at ryge Tobak udi Gaarden eller Husene, mindre udi Laderne, hvad heller de have Hytte paa Piben eller ikke. Og skal i denne Tilfælde Husbonden have Indseende med sine Tjenestefolk og

Tienestefolkene igjen med Hosbonden, og hvem det angiver, som skeer til Amtmanden, skal nyde Betaling, nemlig en halv Part af de Bøder, den skyldige af Amtmanden derfor bliver anset at udgive.« Som man ser, gaar man i hvert Fald paa Papiret strængt til Værks for at forebygge Brandfare. Dens Alvor i de gamle, tæt sammenbyggede Byer behøver heller ikke nærmere at udredes. I enkelte af de gamle Vedtægter findes der Bestemmelser om Brandfoged. Og Kippinge-Vedtægten udtaler, at »Sognefogden med Talsmanden og Behjælpningsmændene haver at gjøre Anstalt mellem sig selv udi hver Bye, hvem ved saadan ulykkelige Tilfælde (d. e. Ildebrand) skal møde med Spander, hvo med Øxer og Reb og Jærntyve saa og foranstalte visse med Vogne og Tønder at kiøre Vand.« . . . »Saa lægger og Almuen sammen at forskaffe sig udi hver Bye én, to eller tre Brandthager, ligesom de ere store til, hvortil de stærkeste og friskeste Folk bruges til at nedrive.« Slingerup-Vedtægten (af 1779) nævner Faren ved Skydevaaben og henviser til en udgangen Brandforordning, ifølge hvilken ingen maa skyde i Byen eller nær ved Hus.«

Disse spredte Træk giver et lille Indtryk af, hvorledes man søgte at forholde sig før den Tid, da et ordnet Forsikringsvæsen gav Brandlidte Sikkerhed for Erstatning for sket Skade. Vi har anført dem som en lille Baggrund for det, vi i det følgende vil fortælle.

Da Østifternes, eller som den oprindelig hed: Sjællands, Brandforsikring første Gang var paa Tale, var man forlængst ude over alle de forberedende Stadier. Folket var vel kendt med alle Forsikringens Indretninger, baade Fordelene og Bekostningen ved dem. Det

INDLEDNING

var netop det sidste Spørgsmaal — Betalingen for Forsikringen og Risikoen ved Samlag med Foretagender udenfor Bondestanden samt endelig Spørgsmaalet om Styresættet i den gamle Brandforsikring, der spillede ind. Endelig er der i de i 1870'erne og 1880'erne raa-dende politiske Modsætningsforhold en Baggrund, som det ikke her er Stedet at komme dybere ind paa, men som ikke kan forbigaas i Tavshed.

Og med disse Indledningsbemærkninger gaar vi da over til vort egentlige Emne.

FORHISTORIEN

Østifternes Brandforsikring har baade en Forhistorie og en Historie.

Forhistorien ligger 55 Aar tilbage i Tiden, Historien er af 40 Aars Længde.

Forhistorien er »brandpolitisk«. Den skal ses paa Baggrund af hele den stærke, folkelige Opdrift, der præger Tiden efter 1864, stærkt politisk isprængt fra 1866, da Forfatningskampen baade ender og begynder. Forhistorien fortsætter en Linie, der udspringer af Bondevennernes Frigørelsesarbejde i Jylland, hvor Gert Winther henholdsvis i 1851 og 1855 havde stiftet en Løsøreforsikring og en Bygningsforsikring. Løsøreforsikringer var der flere af paa Sjælland, først og fremmest I. A. Hansens Brandkasse i Holbæk Amt. Men med Hensyn til Bygningsforsikring havde »Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger« praktisk talt Monopol i de sjællandske Landdistrikter.

Arbejdet for Oprettelsen af — som den hed — »De mindre Landejendomsbesidderses Brandforsikringsforening for Bygninger i Sjællands Stift« begyndte i Efteraaret 1873. Et Udvalg, bestaaende af Folketingsmændene Overretsprokurator *C. Alberti*, *H. Hansen*, Menstrup, Landstingsmand *Th. Hasle*, Birkemosegaard, *N. Jensen*, Bredtved, og *O. Larsen*, Store Rørbæk, var traadt sammen og udsendte under 14. Oktober 1873 en Skrivelse, i hvilken man anbefalede at indtræde i den ny Brandfor-

sikring. Hovedbegrundelsen var, at Brandkontingen-terne var for høje for de mindre Ejendomme, og at Administrationsudgifterne var for store. I samme Maa-
 ned udsendte Centralbestyrelsen for »Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger« ved den admini-
 strerende Direktør, Bärthelsen, et Modskrift, der søgte at afkræfte Angrebene. Navnlig fastsloges det, at Ad-
 ministrationsudgifterne kun var 2 Skilling pr. 100 Rigs-
 dalers Forsikringsværdi. Udvalget for den ny Brand-
 forsikring svarede i Pressen med et Regnestykke, der
 godtgjorde, at naar alt, hvad der rettelig maatte betegnes
 som Administrationsudgifter blev taget med, var Ud-
 giften næsten det dobbelte, nemlig $3\frac{1}{2}$ Skilling pr. 100
 Rigsdaler. Samtidig meddeltes det, at naar der blev
 tegnet en Forsikringsmasse paa 5 Millioner Rigsdaler,
 vilde man skride til Foreningens Konstituering, Tryk-
 ning af Love etc. Under den fortsatte Diskussion rykker
 (26. Marts 1874) »en Bonde« ud i »Folketidenden for
 Midt-Sælland«. Han vender sig mod den almindelige
 Brandforsikrings Cirkulære og takker den for, at den
 »saa omhyggelig tager sig af den forsikrede Bondestand,
 for at den ikke skal blive som vildfarende Faar, der
 unddrager sig for en billig Klipning og derved udsætter
 sig for en langt dyrere Klipning af de slemme Herrer
 Alberti og Hasle samt nogle af deres egne Standsfæller.
 Den Sælandske Bondestand har dog vist igennem sin
 egen Sparekasse gjort den Erfaring, at Hr. Alberti hidtil
 har raadet Bondestanden til dens egen Fordel; denne
 Kasse har vist gjort den egentlige Bondestand langt
 mere Nytte end alle Landets Sparekasser har gjort.«
 Derefter vender »en Bonde« sig *dels* mod Styresættet
 i den almindelige Brandforsikring (af 33 Repræsentanter

hører kun 8—9 til Bondestanden, medens Resten er Godsejere), *dels* mod Administrationens Bekostelighed, der særlig maa antages at ramme de mindre Forsikrede, og *dels* mod at der er tilstaaet Herregaardene større Nedsættelse end Bøndergaardene.

Sidst i April Maaned 1874 fremkom der under Overskriften »Den nye Brandforsikring for Landbygninger« en Annonce i Dagbladene, i hvilken der indbødes til Møde i Næstved d. 6. Maj og i Ringsted d. 7. Maj for at vedtage Love for Foreningen.

Østifternes Brandforsikrings gamle Protokol indledes med en Omtale af disse to Møder, der begge lededes af C. Alberti, og hvor Lovene vedtoges med forskellige Ændringer, saaledes blev alle Værdier ansat i »Kroner og Øre« mod som oprindelig foreslaaet i »Rigsdaler, Mark og Skilling«.

Et ejendommeligt Vidnesbyrd om, hvorledes det økonomiske og det politiske i disse Tider gaar Haand i Haand, har man i Referatet af Mødet i Ringsted, som derfor gengives her:

»I Ringsted havde indfundet sig en talrig Mængde Landboer, der foreløbig havde indtegnet sig i den nye Brandforsikringsforening for Landbygninger. Salen hos L. Christiansen kunde næppe rumme alle. Af de indtegnede 5,800,000 Rigsdaler var den allerstørste Part fra Sorø Amt og den Del af Præstø Amt, Tybjerg Herred, der strækker sig ind i dette. Heri saa C. Alberti et Vidnesbyrd om, hvorledes »Sorø Amtstidende«, »Folketidenden« og »Næstved Tidende« havde medvirket til Sagens Fremme. Næstvedkredsen, der strækker sig tæt op ved Ringsted, havde tegnet sig talrigst, derefter Sorø 5te (Fuglebjerg), Sorø 2den og Sorø 1ste Valgkreds. En større Kreds samledes til et Maaltid, hvor *P. Chr. Zahle* som Ordskifter udbragte et Leve for den ny Forening, hvorefter *Alberti* ønskede sin Ungdomsven Hasle (der var valgt til Formand) lige saa nidkære Tillidsmænd, som han havde det som den sælandske Bondestands Sparekasses Formand. Landmaaler *Ph. Nielsen* udbragte derefter et Leve for Alberti, hvis Dygtighed og Iver ogsaa havde bragt denne Sag ind paa det rette Spor. *Zahle* mindede *dels* om at holde sig til Kongens Ord: en fri Konge for et frit Folk, *dels* om at Hasle i Landstinget

FORHISTORIEN

talte Venstres Sag. (Derefter omtales forskellige aktuelle politiske Begivenheder.) *Alberti* udbragte et Leve for de tre ovennævnte Blades Redaktører. Ligeledes blev der talt af *Hasle, H. Hansen, Menstrup, Ole Larsen, Store Rørbæk, P. Christensen, Lyngø Eskildstrup* (for det forenede Venstre) osv.

Referatet ledsagedes af en Vise, der er blevet afsunget af Festsdeltagerne. Den gengives her, skønt visse af dens personlige Hentydninger nu er uklare:

»BRANDERE FOR DEN NYE BRANDFORSIKRING«

Til Brandere! til Brandere, der ikke tænder an,
den ny Forening muligvis dog ogsaa trænge kan.
Til Brandersdorf, til Brandersdorf, som brænder inde med
et stort Reservefond, en Brander er paa rette Sted.
En Brand-Rigsdag med fine Valg vi ej vil sidde i,
for den Slags Klassevalg vi ogsaa helst vil være fri.

Brandpolitik! Brandpolitik! man altid raaber paa,
som Tampen ene brænder varmt hos dem, der er de Smaa.
Ej Smaafolk har, ej Smaafolk har dyr Administration
og samler ej Reservefond, der naa'r en Million.
Ja, brænder der et Slot, saa kan man sikkert stole paa,
det brænder nok saa flot som dér, hvor Taget er af Straa.

Branddirektør! Branddirektør! se han skal være fin,
han slukker med Champagneslum og ej med Brændevin.
Et Brandforhør, et Brandforhør, det let gaar op i Røg,
naar Højvelbaarenheden kommer med sit Køretøj.
Men véd De, hvad man kalder en grov Brandpolitik,
det er, naar Venstre stemmer for en bedre Svovlstik.

Den brænder af, den brænder af, den høj're Politik,
som finder, at det bleven er saa gyselig en Skik,
at Penge skal, at Penge skal gaa andre Steder hen
end dér, hvor Staten lønner alle Højres Embedsmænd.
Det var jo, mener man, den rigtig gode gamle Tid,
da ingen uden Embedsmænd fik Lov at faa en Bid.

Nu Bøgh han vil, nu Bøgh han vil, at vi skal brændes op,
men det vil svie haardt til mangan løvrig Bøgetop.
Nu slukke vi, nu slukke vi vor Sorg i Bollen her!
En Bolle Afbrændt tør man med en Brander komme nær?
Til Varme ogsaa Brandere man prægtigt bruge kan
men fyr dog helst, men fyr dog helst, til Hjertet staar i Brand.«

Slutningsverset hentyder til Erik Bøgh, der som Redaktør af »Folkets Avis« modarbejdede den ny Brandforsikring.

Tilsvarende Møder holdtes derefter i de følgende Dage i Roskilde, Hillerød, Holbæk og Slagelse; alle vegne vedtoges Lovene og bekræftedes Valgene af Formand og af Formandsraad (Udvalgets foran nævnte Medlemmer).

I Løbet af Sommeren og Efteraaret holdtes 19 Kreds-møder til Valg af Kredsformænd.

Men den 8. Oktober 1874 gik Tæppet ned. Protokollen meddeler: Formandsraadet holdt Møde, hvori det gennemgik Justitsministeriets Skrivelse af 22. September 1874 om de Betingelser, under hvilke han vil godkende Brandforsikringen. Det vedtoges, at Formanden skal tale med Justitsministeren for at faa nærmere Forklaring om de indeholdte Bestemmelser, fremdeles om han vil støtte et Lovforslag om at give Foreningen legal Fortrinsret for Kontingenterne og Udpantningsret og om, at en Attest om, at en Bygning er optaget i denne Brandforsikring er tilstrækkelig til at faa den udslettet af den almindelige Brandforsikring og endelig om, hvorledes han vilde stille sig overfor et almindeligt Lovforslag om Brandforsikringsforeninger. Det overdroges de i København værende Medlemmer af Formandsraadet i Forening med Formanden at tage Beslutning om, hvad der fremdeles skulde foretages.

Dermed slutter Protokoltilførslerne. Der blev søgt Udvej for at faa Spørgsmaalet løst gennem et Forslag paa Rigsdagen om at give Regeringen Bemyndigelse til at give Sanktion paa Oprettelse af en Brandforsikring, naar den tegnede Forsikring udgjorde mindst 10 Mill. Kr. og

Bestyrelsen forpligtede sig til at offentliggøre Regnskab for den, samt naar alle Forsikringens Interessenter var solidarisk ansvarlige. Men Justitsministeren (Klein) krævede som Betingelse for Oprettelsen: Reservefond, Kontrol med Styrelsen samt et højere Beløb end 10 Mill. Kr. som almindeligt Minimumsbeløb.

Den 15. Februar stillede det nedsatte Udvalg et helt nyt Forslag, hvorefter Reservefonden skulde fastsættes til $\frac{1}{5}$ pCt. af det tegnede Beløb, og dette Minimumsbeløb skulde det saa overlades til Ministeren at fastsætte.

Dr. G. Winther karakteriserede den derved opstaaede Situation saaledes: Det kan kun nytte lidet, at der gives Tilladelse til at stifte Foreninger, naar der i Forvejen er sørget for, at det er saa at sige umuligt at komme til at indtræde deri, idet de ikke maa være i to Foreninger paa én Gang og ikke kan udtræde af den, de er i.

Sagen naaede ikke at komme til 3. Behandling og var dermed bortfaldet.

DET JYSKE FREMSTØD

Tanken om en ny Brandforsikring for Landbygninger synes derefter at have hvilet i ca. 13 Aar. Muligvis har Kracket i Holbæk Amts Brandforsikring for rørlig Ejendom (I. A. Hansen) virket skræmmende. Men med den hæftigt opblussende politiske Kamp fra Midten af 1880'erne som Baggrund begynder Spørgsmaalet atter at vække Opmærksomhed.

Jylland havde jo allerede fra Midten af 1850'erne haft sin egen Brandforsikring for Landbygninger. Den lede-

des af J. N. C. Wistoft. Foreningen havde sit eget Organ, »Nørrejysk Tidende«, der var en Blanding af et politisk Ugeblad og en Brandkassetidende.

Fra 1887 udvidedes dette Bladforetagende med et nyt Blad, »Den danske Folkeven«, redigeret af *Johan Ottosen* og *Wistoft*. Bladet bragte en Del af »Nørrejysk Tidende«s politiske og forsikringsmæssige Stof og føjede hertil et betydeligt folkeligt underholdende Stof.

Dette Blad optog sammen med »Nørrejysk Tidende« Spørgsmaalet om en Udvidelse af den jyske Brandforsikrings Omraade til *Østifterne*, særlig Sjælland.

Her paa Sjælland, hvor der var adskillig Opposition mod »Den almindelige Brandforsikring« — »Herremændenes Brandkasse«, som man den Gang kaldte den — slog Tanken særlig Rod i Ringstedegnen. I Jylland var der til at begynde med nogen Tvivl om, at en jysk Brandkasse-Invasion paa Øerne var forenelig med de Regler, der gjaldt for den jyske Brandforsikring. Men denne Tvivl bortvejredes ved, at »Nørrejysk Tidende« optrykte en ministeriel Skrivelse af 17. Marts 1877, ifølge hvilken det meddeltes, at ydede Begunstigelser med Hensyn til Udlaan af Umyndiges Midler og lign. ikke vilde blive taget tilbage.

I November Maaned 1887 iværksattes saa en Agitation paa Sjælland til Fordel for Udmeldelse af »Den almindelige« og Indmeldelse i »Den jyske Brandforsikring«. Denne Sagernes Udvikling indlededes med en Meddelelse i »Den danske Folkeven« (16. Okt. 1887), i hvilken det hed: »Dønnergaard har faaet saa mange Forespørgsler, at han nu ikke ser anden Udvej, end at der i hver Valgkreds paa Sjælland foranstaltes et Møde om denne Sag.« Det ses heraf, at Gdr. Dønnergaard,

Ousager, har været en af de ledende Mænd i dette Arbejde. Til den 21. November indvarsledes til et Møde i Ringsted med Dønnergaard og Jens Busk som Talere. Kun Jens Busk ses dog at have været til Stede som Taler. Mødet var besøgt af »saa mange, som Salen kunde rumme«. Og den kendte jyske Politiker udtalte bl. a.: »Denne Kasse er fremfor alt bygget paa den almindelige Valgret, og den er i stadig Opblomstring. Den er baade i økonomisk og i andre Henseender en Kasse, der egnede sig særlig godt for Bønder. Jeg skal give Jer nogle Tal, som I kan faa Respekt for.« Og Busk fremlagde Tallene. Forskellige Folk fra Midt-sjælland udtalte sig, og »Ringsted Folketidende« meddeler i en Redaktions-Tilføjelse, at »øvrige ønskelige Oplysninger meddeles beredvilligt ved Henvendelse til Assurancebestyrer Wistoft, Ryegade, Aarhus.«

Sagen vandt efterhaanden en ikke ringe Tilslutning og vakte adskillig Drøftelse i Pressen. Brandkassen synes at have haft Fremtidsmuligheder bl. a. paa Ringstedegnen; imidlertid indeholder den jyske Brandforsikrings Arkiv ifølge Meddelelse til mig intet til Belysning af denne Bevægelse.

»Den almindelige Brandforsikring« begyndte i Februar 1888 en Modbevægelse. Der blev afholdt et Møde i Køge, om hvilket »Politiken« meddelte, at det sluttede med Fællesspisning »uden Udgift for Deltagerne«. »Politiken« skrev, at det var et rigtigt Luskepetermøde for at holde paa de flygtende Bønder. I Ringsted holdtes et lignende Møde.

En Del Landmænd synes paa dette Tidspunkt at have vedtaget at udtræde og træde ind i den jyske Forsikring, forsaavidt Prioritetsforholdene ikke hindrede

dette. Men en saadan Hindring viste sig nu fra en anden Kant, idet »Bondestandens Sparekasse« erklærede, at dens Udlaansvirksomhed ikke tillod denne Omflytning. Da denne Sparekassens Holdning kritiseredes, rykkede *C. Alberti* selv ud med en Erklæring, i hvilken han udtalte, at det var efter hans Tilskyndelse Beslutningen var fattet.

Saa var man lige vidt — thi gl. *Alberti* opponerede Sjællænderne nødig imod.

Men nu var man naaet til det Tidspunkt, hvor Historien begynder.

HISTORIEN.

Den 11. Februar 1888 afholdtes et Møde i Ringsted af Tillidsmændene i Bondestandens Sparekasse. Paa dette Møde var Formands-Suppleanten i Sparekassen, A. Alberti, til Stede. Og det hedder i en Bladmeddelelse, at »*man drøftede Oprettelsen af en Brandkasse for Østifterne.*« A. Alberti meddelte, at Justitsministeren, hvis Samtykke efter Lovgivningen var nødvendigt, havde givet Løfte om at godkende den paatænkte Brandkasse, naar der var indtegnet en Forsikringssum af 10 Millioner Kr. Alberti tilføjede, at selv om man vilde vælge ham til Formand for den ny Brandkasse, vilde han ikke paa nogen Maade modtage Valg.

I en redaktionel Tilføjelse hedder det, at det forekommer værd at støtte Sagen: »under alle Omstændigheder foregribes der intet ved at faa prøvet, om der er tilstrækkelig Stemning for Sagen.«

At en saadan Stemning var til Stede, saas af »Morgenbladet« og »Politiken« for 15. Februar 1888, hvor et Opraab underskrevet af 93 Landmænd fra alle Egne af Sjælland opfordrede til Dannelselse af en ny Brandforsikring. Paa det Opraab, som senere udsendtes over hele Sjælland, var Underskrifternes Antal voxet til 325, der fordelte sig med 41 fra Præstø Amt, 64 fra Frederiksborg Amt, 141 fra Sorø Amt, 53 fra Holbæk Amt og 26 fra Københavns Amt.

Dette Opraab havde følgende Ordlyd:

*Om Oprettelse af
en ny Brandforsikring for mindre Landbygninger
paa Sjælland.*

Nødvendigheden af økonomiske Reforme gjør sig mere og mere gjældende. Hvor saadanne kunne iværksættes, bør ingen Tid spildes. Men til med Sikkerhed at opnaa dem udkræves, at de Mænd, hvis Interesser i den paagældende Sag ere fælles, slutte sig sammen om dens Gjennemførelse uden Bihensyn.

De mindre Landejendomsbesiddere paa Sjælland kunne have stor Fordel af Oprettelsen af en ny Brandforsikring for deres Bygninger. Øjeblikket til Oprettelsen af en saadan er saa gunstigt som ingensinde før, naar *fuld Sammenslutning og Sammenhold om denne Sag* finder Sted.

Vi opfordre alle dem, der ere interesserede i en saadan Brandforsikrings Oprettelse, til at have Opmærksomheden henvendt paa denne Sag. De bør uden Tøven slutte sig til den, naar den om kort Tid bliver bragt frem paa Møder omkring paa Sjælland. Om disse Møder vil nærmere Bekjendtgørelse finde Sted.

I Februar 1888.

(Navnene.)

Naar der nu for Alvor blev Liv i Tingene, skyldtes det Tildragelser paa *Rigsdagen*, som havde skabt Betingelser for, at Brandforsikringen, som man i sin Tid havde opgivet Arbejdet for, nu kunde oprettes.

FORHANDLINGER I 1887—88 PAA TINGE
OG I BEFOLKNINGEN

Den 19. Oktober 1887 havde Folketingsmændene *C. Alberti, Hans Hansen, Menstrup, og Dønnergaard*

forelagt et Forslag, enslydende med det i 1873—74 forelagte Forslag. Dønnergaard udtalte, at Grunden til, at man den Gang modsatte sig Forslaget var, at man forlangte en større Reservefonds Tilstedeværelse for at tage Lovforslaget under Behandling. Denne Grund var ikke længere til Stede, idet den alm. Brandforsikring for Landbygninger ikke mere havde noget Reservefond, idet det var brændt op.

Under Behandlingen var C. Alberti Ordfører; han mindede bl. a. om, at Justitsministeren (Nellemann) havde billiget Oprettelsen af en ny Brandkasse, og *Nellemann* udtalte i sin Tale, at »man ikke fra Regeringens Side kan stræbe efter at opretholde den Grundsætning, at man

N. J. LARSEN.

som et Princip skulde lægge Hindringer i Vejen for, at der dannedes flere Brandforsikringsforeninger end dem, der nu bestaar.« Forøvrigt gav Forhandlingen om Lovforslaget ingen Anledning til Kritik af Planerne om den ny Brandforsikring, men derimod til et hæftigt Ordskifte mellem forskellige Tingmænd (som Dønnergaard, Søren Kjær, Villads Holm, Bjørnbak, Hummeluhr og Tutein) om andre Brandforsikrings Omkostninger og Vilkaar i det Hele taget.

Lovforslaget naaede ikke gennem Folketinget i Samlingen 1887—88.

Men det var tydeligt, at man nu nærmede sig en Løsning af det længe aktuelle Spørgsmaal.

Sommeren 1888 anvendtes da til det fortsatte tilrettelæggende Arbejde ude i Befolkningen.

Til den 31. Juli indkaldtes der til Prøvevalg og Generalforsamling i Roskilde.

KLAUS BERNTSEN.

Tidligt paa Dagen efter Morgentogenes Ankomst holdtes et af 300 Interessenter besøgt Prøvevalg. Dette aabnedes af Amdtsraadsmedlem *Fr. Jensen*, Tjustrup, der mente det heldigt, at man fik forberedt de forskellige Valg. Efter at *P. Rasmussen*, Krøjerup, var valgt til Prøvevalgets Ordstyrer, foreslog *J. Cl. Nielsen*, Tømmerup, at Deltagerne fra de forskellige Amter skulde forhandle særskilt om Valget af Repræsentant. Man forhandlede først om Valg af Formand og Næstformand.

Amdtsraadsmedlem *Niels Nielsen*, Lund, anbefalede Højesteretssagfører *Alberti*.

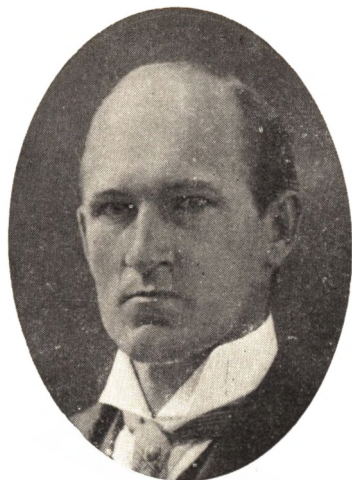
Alberti mindede om, at han fra Begyndelsen bestemt havde frasagt sig Formandspladsen, hvorfor han kun ugerne overtog dette Hverv, hvorimod han var villig til indtil videre under en anden Form at arbejde for at føre Foreningen ud i Livet.

Møller *Madsen*, Lund, anbefalede ogsaa at vælge *Alberti*.

N. Nielsen ønskede, at *Alberti* i hvert Fald foreløbig vilde overtage Formandspladsen, og saa haabede han, at *Alberti* nok skulde blive tilfreds med at arbejde sammen med Bønderne.

Feldthusen og *Fr. Jensen* udtalte sig for at vælge *Alberti* som »midlertidig«. *A. Larsen*, Skuderløse, sluttede sig hertil. *Alberti* indvilgede, men opfordrede Interessenterne til i Tide at se sig om efter en endelig Afløser. *Alberti* blev enstemmig kaaret til Prøvevalgets Kandidat.

Ved Spørgsmaalet om Næstformand anbefalede *Jak. Hansen*, Faurbogaard (senere Forsinge), at man ved dette Valg tænkte paa en eventuel Formand; han foreslog Overretssagfører Svend Høgsbro. *N. Hansen*, Viby, foreslog en Bonde og anbefalede *P. Rasmussen*, Krøjerup. En Række andre Talere anbefalede ligeledes *P. Rasmussen*, hvorefter *Jak. Hansen* tog sit Forslag tilbage saa *P. Rasmussen* kaaredes enst.

M. BIRKET.

Revisorpladserne besattes med *Fr. Jensen*, Tjustrup, og *Møller Johannsen*, Orup; den førstnævnte anbefaledes med den Begrundelse, at han havde ofret sin Plads som Revisor i Den alm. Brandforsikring.

Ved Valget af Bestyrelse henledte *Alberti* Opmærksomheden paa de to Bestyrelsesmedlemmer, der var tilbage fra den Tid, da der forrige Gang blev arbejdet for en ny Brandkasse, nemlig *H. Hansen*, Menstrup, og *Ole Larsen*, Store Rørbæk.

Derefter samledes Interessenterne til den første Generalforsamling. Der var mødt ialt 500.

Højesteretssagfører *A. Alberti* takkede for det talrige Møde. Den store Interesse for Kassen havde for en

Del sin Grund i, at der tidligere havde været virket for Sagen, som den Gang var strandet paa Autoriteter-nes Modstand. Nu havde Justitsministeren givet det fornødne Samtykke. Derfor fortjente han Tak, og Talbad om Forsamlingens Samtykke til at bringe Justitsministeren en saadan Tak. Forsamlingen sluttede sig hertil ved at rejse sig.

Kontroll. Direktør
POUL CHRISTENSEN.

Til Ordstyrer foresloges forskellige. P. Rasmussen, Krøjerup, valgtes med overvældende Majoritet.

P. Rasmussen overtog Hvervet og opfordrede Forsamlingen til at støtte ham i, at Forhandlingen kunde gaa hurtig, da der var meget at foretage.

Generalforsamlingen begyndte Kl. 11 og sluttede først Kl. 5; men da havde man ogsaa lagt en god

Grund for den ny Brandkasse, dens Kendingsnavn i Datidens Presse. Af Deltagere i Forhandlingen om Vedtægterne, nævner Referatet Chr. Jensen, Karise, Søren Jensen, Tvindelstrup, H. P. Olsen, Hjelm sømagle, H. Frandsen, Gudum, o. fl.

Valget af Formand og Næstformand foretoges som skildret fra Prøvevalget. Til den første Bestyrelse valgtes: For *Sorø Amt*: H. Frandsen, Gudum, 780 St., og P. Andersen, Jydstrup, 638. For *Holbæk Amt*: Lars Nielsen, Kundby, 453, og C. Schnack, Merløse, 358. For *Præstø Amt*: H. Hansen, Bakkebølle, 453, og Niels Nielsen, Lund, 452. For *Københavns Amt*: Jens

Larsen, Jersie, 305. Lauridsen, Høghsminde, 278. For *Frederiksborg Amt*: Hans Jensen, Langerød, 275. Ole Larsen, St. Rørbæk, 249.

Bagefter samledes man til en Fællesspisning, hvor mange Taler gav Udtryk for Glæde over det paa-begyndte Arbejde.

Den 3. August 1888 samledes derefter den nyvalgte Bestyrelse til et Møde i København, hvor man foretog en Deling i *Distrikter* af Brandkassens Omraade. Frederiksborg Amt deltes i 12 Distrikter, Københavns Amt i 15, Sorø Amt i 23, Holbæk Amt i 17 og Præstø Amt i 20 Distrikter; endvidere vedtoges det, at Købstadjorder skulde regnes til det Distrikt, der omslutter dem, Den 10. August 1888 valgtes de første *Distriktsformænd*, senere *Branddirektører*; det vil føre for vidt at komme ind

Adm. Direktor,
cand. jur. H. LETH-RASMUSSEN.

paa en Gennemgang af alle disse Valg. Men de tre først valgte — alle for Sorø Amt — var Gaardejer *Ole Andersen*, Fjenneslev, Husmand *Poul Christensen*, Ødemark, og Gaardejer *Jørgen Hansen*, Lyng-Eskildstrup. I denne og de følgende Maaneder afholdtes der derefter Distriktsmøder over hele Sjælland, og paa disse valgtes Distriktsformænd. Og den 25. November samme Aar holdtes et Bestyrelsesmøde, hvor man i Henhold til en justitsministeriel Skrivelse foretog forskellige Ændringer i Vedtægterne.

Med Hensyn til Fabrikker vedtog man den Tarif, der

gjaldt for den almindelige Brandforsikring. Ogsaa ved de følgende Bestyrelsesmøder var der en Række Forhandlinger om den gældende Ordning og Ministeriets Krav til denne; men de stillede Krav voldte ingen større Vanskeligheder, og man gik ind paa dem alle.

Branddirektor P. ANDERSEN.

Forudsætningen for, at Sagen kunde komme helt i Orden, var endelig Vedtagelse af Rigsdagen af en *Brandforsikringslov*.

I Samlingen 1888—89 forelagdes Forslaget først i Landstinget, hvor Behandlingen var meget kort, men hvor man i Udvalget foretog den Ændring, at der som Betingelse for, at saadanne Kasser skulde kunne anerkendes, maatte være tegnet Interessenter for en Værdi af 20 Mill. Kr.; i det oprindelige Forslag var Ministeren med Hensyn til dette

Beløb stillet frit. Lovforslaget vedtoges enstemmigt i Landstinget ved 3. Behandling den 22. Marts 1889. Folketinget vedtog efter en yderst kortvarig Behandling Forslaget saaledes, at det var færdigt fra Rigsdagen den 30. Marts 1889. Og *Loven stadfæstedes* af Kongen den 12. April 1889.

Brandforsikringens første ordinære Generalforsamling afholdtes den 29. Juni 1889 i Roskilde. Der var intet særligt Spørgsmaal paa Dagsordenen. Sagen var nu i Orden. Arbejdet kunde begynde.

Paa det følgende Bestyrelsesmøde drøftedes Spørgs-

maalet om at kræve Sikkerhedsstillelse af Distriktsformændene, men Bestyrelsen fandt ikke dette fornødent. Paa Generalforsamlingen i 1890 maatte der vælges nyt Bestyrelsesmedlem, idet Ole Larsen, Store Rørbæk, udtraadte paa Grund af Sygdom; i hans Sted valgtes Folketingsm. P. Pedersen, Oppesundby. En Udvidelse af Forsikringens Omraade skete der ved en Beslutning i Bestyrelsesmødet den 13. Maj 1891, idet man vedtog at optage Forsikringer, tegnede af Propr. Muus, Engelsinggaard, og Møllejeer Beck, Alsted, skønt disse Forsikringer var over 35,000 Kr. hver.

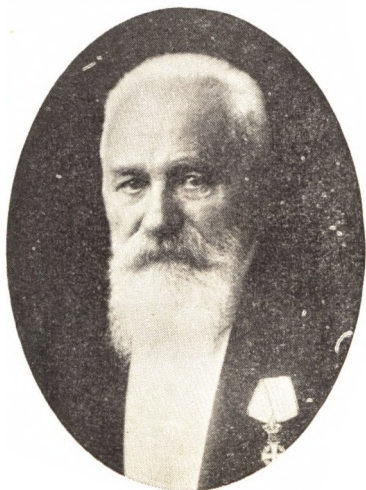
DET FØRSTE FORMANDS- SKIFTE

Generalforsamlingen 1891 bragte det allerede tidligere bebudede *Formandsskifte*. Der var forud for Generalforsamlingen holdt Prøvevalg, hvor Stemningen var delt mellem Folketingsmand, Overretssagfører *N. J. Larsen* og Gaardejer *P. Rasmussen*, Krøjerup, ligesom ogsaa Overretssagfører *Alfr. Christensens* Navn nævntes. Paa Generalforsamlingen stillede *P. Jensen*, Kongsted, først Forslag om at vælge Kl. Berntsen, et Forslag, der fraaadedes af *Niels Nielsen*, Lund, med den Begrundelse, at Kl. Berntsen var fynsk Bonde og havde en Mængde andre Bestillinger. *Kl. Berntsen* var til Stede og trak selv sin Kandidatur tilbage. *Hans Hansen*, Bakkebølle, anbefalede *P. Rasmussen*, Krøjerup. Paa

Sognefoged
SØREN JENSEN HYLDEGAARD.

Forslag af Formanden foretoges derefter skriftlig Afstemning, hvor *N. J. Larsen* valgtes med 3415 St., medens *P. Rasmussen* fik 2323 St., og *Kl. Berntsen* fik 78 St.

Branddirektor N. C. MADSEN.

Til Næstformand foreslog *H. Frandsen*, Gudum, at vælge *P. Rasmussen*, Krøjerup, men denne udtalte, at da Forsamlingen havde vedtaget, at Formanden skulde være en Jurist, var det ogsaa naturligt, at Næstformanden, der kunde komme til at fungere, skulde være Jurist. Derom førtes nogen Drøftelse, og bl. a. foresloges *A. Alberti* til Næstformand, medens *Hans Nielsen*, Bransagergaard, foreslog *Alfr. Christensen*. Gentagne Opfordringer til *P. Rasmussen* om at tage mod Genvalg, blev af denne bestemt afslaaet. Folketingsmand *P. Pedersen* foreslog derefter at vælge *Hans Frandsen*, Gudum, til Næstformand. *Alberti* sluttede sig hertil, da *Hans Frandsen* var en Pryd for sin Stand. *Hans Pedersen*, Engelstofte, foreslog *Damslund*, Lyngø. Efter at flere andre havde anbefalet *H. Frandsen*, tog *H. Nielsen*, Bransagergaard, Forslaget om *Alfr. Christensen* tilbage, og ved Afstemningen valgtes *Hans Frandsen* til Næstformand med 2640 St., medens *Damslund* fik 2635 og *Kl. Berntsen* 191.

I 1892 besluttede Brandforsikringens Bestyrelse i Henhold til den i *Lovenes* § 3 givne Bemyndigelse at udvide Omraadet. Det officielle Navn »*Sjællands Stifts*

Brandforsikring for mindre Landbygninger«, trak jo en Grænse; men Bestyrelsen, kunde, naar den var enig, udvide Omraadet med enkelte Amter. Udvidelsen gav Anledning til nogen Kritik, idet Omraadet var udvidet baade til Lolland-Falsters og Fyns *Stifter*, og dette svarede ikke efter Bogstaven til Udtrykket i Lovene (»Amter«), ligesom der ogsaa blev udtalt Frygt for, at en for stor Forening kunde paaføre Foreningen for store Udgifter. Modstanden mod Udvidelsen var dog ikke dybtgaaende. Aaret havde nemlig været meget gunstigt for Foreningen, der kun havde haft Brandskader til et Beløb af 35,000 Kr. Ligeledes oplystes det, at Risikoen paa Fyn havde været væsentlig som paa Sjælland.

Gaardejer H. P. MADSEN,
Elkjærgaard, Tune.

I Løbet af Aaret forhandlede der i Bestyrelsen om, at Brandforsikringen skulde tage Initiativet til Oprettelse af en Stormforsikring. Bestyrelsen anmodede Folketingsmændene P. Pedersen, Poul Christensen og Kl. Berntsen om at udarbejde et Udkast til Love for en saadan; men i et Bestyrelsesmøde den 24. Maj 1894 vedtog Bestyrelsen dog at indskrænke sig til at stille Spørgsmaalet om Betimeligheden af en saadan Forenings Oprettelse til Forhandling, men iøvrigt afvente Resultatet heraf, før der foretoges yderligere i Sagen. Der har aabenbart været visse Betæneligheder ved at udvide Omraadet for den nu saa livligt voxende Virksomhed.

BRYDNINGER I 1894

Imidlertid indtraf det politiske Forlig i 1894, og Generalforsamlingen den 23. Juni 1894 blev stærkt præget af Dønningerne fra denne politiske Begivenhed, og der rejste sig en stærk Opposition imod Formanden N. J.

Partikulier P. BJERREGAARD,
Ølsted.

Larsen; man udtalte rent ud, saaledes som *Fogtmann* formede det: »Larsen er ikke valgt, fordi han var den dygtigste Mand i Landet, men den Gang var der Flertal for hans Politik.« Nu var N. J. Larsen gaaet med til Forliget, og *Poul Christensen*, der var Prøvevalgets Indleder, havde stærkt betonet — overfor en Udtalelse af *Alberti*: »Politik og Ildebrande hører ikke sammen« — at »Penge og Politik kan ikke skilles ad.« *H. P. Olsen*, Hjelm-sømagle foreslog at sætte *Poul*

Christensen i Spidsen for Brandkassen, mens *P. Olsen*, Ormidslev, Vestsjælland, udtalte, at over halvandet Hundrede Medlemmer fra hans Egn vilde udtræde, hvis man valgte en ny Formand. Diskussionen havde et til Tider meget bevæget Forløb, der viste, hvor hid-sig Stemningen var paa Sjælland. *Hans Frederiksen*, Sliminge, søgte at dæmpe lidt paa Bevægelsen ved at sige, at kunde man faa en Mand, der ikke var udpræget Politiker, kunde man maaske forliges; men i hvert Fald fandt han, at Kassen ikke var tjent med at være Prøveklud for, hvem der havde Flertallet paa Sjælland i Øjeblikket. Paa Prøvevalget var Stemningen utvivl-

somt stærkest for Poul Christensen, men man naaede ingen endelig Afgørelse.

Paa Generalforsamlingen valgtes *Jakob Hansen*, Forsinge, til Ordstyrer. Beretningen viste, at Brandforsikringen nu raadede over 3 Gange saa stor Kapital som ved Stiftelsen. Forsikringssummen var ca. 51 Mill. Kr. Ved Formandsvalget blussede Prøvevalgets Kamp op med fornyet Heftighed. Man begyndte med en Forhandlingspavse, og efter denne stillede *H. P. Olsen*, Hjelmsømagle, Forslag om at vælge *Jakob Hansen*, Forsinge. »Han vil være i Stand til at styre Kassen, han er en bestemt Modstander af Forliget, og han er af Bondestandens egen Midte.« En Række Talere havde Ordet. *N. J. Larsen* tog først Ordet ved Forhandlingens Afslutning; han vilde ikke ind paa Politik; han betragtede sit Valg som et Forretningssspørgsmaal og som Bevis paa, at han havde administreret Sjællands Brandforsikring paa en heldig Maade. Den bevægede Dag — vel den mest bevægede i Brandforsikringens Historie — sluttede med, at *N. J. Larsen* genvalgtes med 4831 St., medens *Jakob Hansen* fik 3262 St. Til Næstformand genvalgtes *Hans Frandsen*, Gudum, med 5740 St., medens der blev afgivet 2380 St. paa *Poul Christensen*.

Sognefoged J. P. HANSEN, Dbmd., Ølstykke.

Spørgsmaalet Stormskadeforsikring henvistes til Bestyrelsens nærmere Prøvelse.

NAVNESKIFTET I 1895

Amtsraadsmedl. N. P. ANDREASEN,
Forsinge.

Den voldsomme politiske Drøftelse efterlod ingen Virkninger i Brandforsikringens normale Udvikling, ejheller giver der sig saadanne til Kende paa den følgende ordinære Generalforsamling den 27. Juni 1895. Forsikringsmassen var i Aarets Løb voxet til over 52 Millioner. Og for første Gang nævnes *Maribo Amt* som Forsikringsomraade. Ved denne Generalforsamling skred man til en Navneforandring, idet

der af Bestyrelsen stilledes Forslag om da at ændre Navnet Sjællands Brandforsikring til det nu saa kendte *Østifternes Brandforsikring*. Forslaget vedtoges enstemmigt paa Generalforsamlingen, der ligeledes biligede, at Foreningens Omraade angaves at være de danske Østifter. Et Personskifte var foranlediget ved, at Foreningens ene hidtidige Revisor, Fr. Jensen, Tjustrup, var afgaaet ved Døden; i hans Sted valgtes Jakob Hansen, Forsinge. Da Møller Johannsen, Orup, Foreningens anden Revisor, af andre Grunde var fratraadt, valgtes i hans Sted Hans Frederiksen, Sliminge. I 1897 vælges der første Gang Bestyrelsesmedlemmer for *Odense og Ma-*

Amtsraadsmedlem KR. JENSEN,
Kollekolle.

ribo Amter (Bornholm nævnes derimod første Gang i 1906). I 1898 tegnedes *den første Genforsikring* i Nordisk Brandforsikring.

UDVIKLINGEN I DETTE AARHUNDREDE

Brandforsikringens Udvikling i de siden Aarhundredskiftet forløbne Aar har gaaet sin normale Gang. Den første Genforsikringskontrakt i Fortsættelse af Ordningen af 1898 oprettedes i 1901 med »Nordisk Brandforsikring«. I 1910 oprettedes en ny Kontrakt med »N. B.« og Nordisk Genforsikringsselskab; denne Kontrakt er senere fornyet og bestaar fremdeles.

En Gennemgang af Foreningens Forhandlingsprotokoller viser, at de Brydninger, der her som i alle andre Foretagender lejlighedsvis har været, er udglattede uden at efterlade sig Spor i Foreningens indre Liv. Formandsvalgene er i Aarene omkring Aarhundredskiftet enstemmige. Derimod ses der stadig at have været delte Meninger om, hvem der skulde klæde Næstformandspladsen. Endnu i 1900 genvalgte H. Frandsen, Gudum, til Næstformand med 11,957 St., medens Poul Christen-

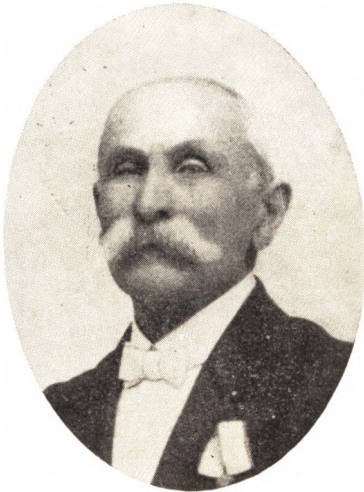

Partikulier CHR. NIELSEN,
Klarskov.

Amtsraadsmedl. H. C. PEDERSEN,
R. af Dbg., Nordgaard.

sen faar 9037 St. Men ved Generalforsamlingen den 29. Juni 1903, der for første Gang afholdtes i København, skiftedes Næstformand, idet Poul Christensen valgtes til denne Stilling med 15,321 St., medens den hidtidige Næstformand kun naaede 11,704 St. Samme

Kreditkasserepr. F. C. PETERSEN,
R. af Dbg., Ringhøj.

Aar ved samme Generalforsamling vedtog man at ændre den hidtidige Betegnelse »Distriktsformand« til »Branddirektør«; Vedtagelsen skete med 23,891 St. mod 4253. Og paa et Bestyrelsesmøde den 21. Juli 1903 foretog man endelig Afregning med A. Alberti angaaende Foreningens Mellemværende med denne, saaledes at der til A. A. udbetaltes 4000 Kr., for hvilke — samt for tidligere udbetalte Beløb af 10,000 Kr. — A. meddelte Generalkvittering.

Et jævnligt tilbagevendende Emne ved Foreningens Bestyrelsesmøder er Spørgsmaalet om at yde Belønning til Mennesker, som ved Ildebrande indenfor Foreningens Forsikringsomraade har ydet fortjenstfuld Indsats og derved skaanet Forsikringen for Udgifter. I Reglen ydes Pengebelønninger fra 10—25 Kr. pro persona. Men ved enkelte Lejligheder — saaledes i 1901, da Bygninger, tilh. N. P. Petersen, Kappelvgaarde, og forsikrede for 29,223 Kr., reddes ved resolut Indgriben af Ejerens Børn — bevilges der 6 Sølv-Kaffeskeer i Etui til Emilie Petersen; samme Aar bevilges et Uhr i Etui til Avlskarl Peder Johansen, Bakkebølle, for hans Optræden

ved en Brand i R. H. Stages Gaard i nævnte By. Brandskaderne i 1900—01 var 79, og den erstattede Skade udgjorde 296,000 Kr., hvorfor det nævnte Aar vedtoges at opkræve 60 pCt. af Halvaarskontingentet. Samme Aar lod Ø. B. en Del større Forsikringer i Københavns Forstæder og paa Frederiksberg genforsikre for et Beløb af 7 Millioner, ligesom man vedtog at lade sig repræsentere ved et af Landbygningernes alm. Brandforsikring foranstaltet Møde »til Overvejelse af, hvad der muligt kan gøres for at indskrænke Brandenes Antal og Omfang.«

I 1905 vedtoges det paa Generalforsamlingen at bevilge 2000 Kr. til at udarbejde en Statistik over Risikoen ved Forsikringer paa under 6000 Kr. Vedtagelsen var foranlediget af en Henstilling om at nedsætte Kontingentet for saadanne Forsikringer.

Ogsaa andre Spørgsmaal meldte sig i disse Aar; saaledes androg »Voldtofte Bylav« i 1905 om en Bevilling til Hjælp til en Sprøjte, et Andragende, som Bestyrelsen dog afviste, idet den betonede, at den ikke havde Kompetence til at yde en saadan Bevilling.

I September 1905 blev Formanden alvorlig syg, og det overdroges derfor Næstformanden indtil videre at fungere som Formand.

Bestyrelsesmødet den 20. Oktober 1908 er præget af den alvorlige Situation, i hvilken Foreningen er kommet

Gaardejer MORTEN MORTENSEN,
Bonnede.

ved Kracket i den sjællandske Bondestands Sparekasse. Der meddeles saaledes en fuldstændig Fortegnelse over Obligationerne i Brandforsikringens Reservefond med Tilføjende, at de alle er noterede paa Foreningens Navn og opbevares i Detailhandlerbankens Box, hvor-

Lærer H. NORDLUND,
Kastager.

til Kl. Berntsen har Nøglen. Det oplystes endvidere, at Ø. B. havde 248,000 Kr. indestaaende i Bondestandens Sparekasse. Det vedtoges at bemyndige Bestyrelsen til at sælge af Foreningens Obligationer eller belaaene Kontrabøgerne med B. Sp. i det for Opfyldelse af Foreningens Forpligtelser fornødne Omfang; en løbende Konto til $3\frac{1}{2}$ pCt. aabnedes i Landmandsbanken.

AVANCEMENTER

Da Kl. Berntsen, der havde været Kontorchef og Regnskabsfører i Brandforsikringen fra 1889, ved Ministerskiftet var blevet udnævnt til Indenrigsminister i N. Neergaards Ministerium (1908), vedtoges det at lade Fuldmægtig Rasmussen fungere som Regnskabsfører.

Paa det følgende Bestyrelsesmøde, den 19. December 1908, vedtoges det at nedsætte et Forretningsudvalg, bestaaende af Formanden, Næstformanden, Folketingsmand Jørg. Frederiksen og Branddirektør P. Andersen.

Ogsaa det følgende Ministerskifte greb ind i Foreningens indre Liv, idet Poul Christensen i 1909 udnævntes til Landbrugsminister, hvorfor han nedlagde

sit Mandat som Branddirektør, en Stilling, han dog atter indtraadte i ved Ministeriets Afgang.

Endelig nedlagde *Kl. Berntsen* den 18. Juli 1910 sin Stilling som Hovedkasserer i Foreningen, da han var blevet udnævnt til Konsejlspræsident. Det vedtoges derefter at ophæve denne Stilling og samtidig forhøje Kontorchef *M. Birkets Løn*.

Den 31. Marts 1913 er Foreningen naaet til at have 41,726 Forsikringer med en Forsikringssum af 421,667,538 Kr.

KRIGENS AAR

1914 er jo det store skelsættende Aar i dette Aarhundrede, Verdenskrigens Aar. Forskydningerne i Krigens første Aar er dog brandforsikringsmæssigt set ret ubetydelige. Den 1. April 1915 staar Foreningen med en Forsikringsmasse paa 465,7 Mill. Kr., en Stigning fra 1. April 1914 paa 24,2 Millioner. Foreningens Generalforsamling drøftede dette Aar — foruden forskellige Vedtægtsændringer og Bestemmelser om at lade elektriske Kraft- og Lysanlæg efterse — Spørgsmaalet om Oprettelse af en *Løsørefdeling* under Foreningen (rejst af Søren Jensen Hyldegaard) og om Oprettelse af en *Stormskadeforsikring* under samme Centraladministration (rejst af Poul Christensen). Det vedtoges at lade Spørgsmaalene nærmere undersøge i Forretningsudvalget, idet dette for Formaalet suppleredes med et Medlem fra Sjælland, et

Fabrikant H. SCHULTZ, Dbmd.,
Otterup.

Landbrugskonsulent M. C. DINESEN,
Haarby.

fra Fyn, et fra Lolland-Falster og et fra Bornholm. I Aaret 1915 melder sig første Gang Spørgsmaalet om Dyrtidstillæg til Personalet. I 1916 viser Krigens Virkninger sig paa anden Maade. Det hedder saaledes i Beretningen fra et Bestyrelsesmøde den 14. Oktober 1916: »Der har været ret god Tilgang af nye Forsikringer, men det er dog navnlig Omvurderinger paa *Grund af de høje Bygningspriser*, der er Aarsagen til den

usædvanlige Fremgang, og navnlig er Stigningen i Kontingentet stærk, paa Grund af at en Mængde Ejendomme, der har staaet ved Tarifrænserne 24,000 Kr. og 30,000 Kr. har faaet forhøjet Forsikringssummen, hvorved Tilvæksten i Kontingent er blevet forholdsvis højere end i Forsikringssummen.« Den 6. Januar 1917 hedder det: »Tilgangen paa Grund af Omvurderinger er overvældende som Følge af den stadige Stigning i Priserne paa Byggematerialer og Arbejds-løn.« Og den 30. Juni 1917: »Ganske overvældende Arbejde paa Kontoret i Anledning af de ganske usædvanligt talrige Vurderinger.« Den 10. November 1917: ». . . Arbejdet paa Kontoret har

Gaardejer H. N. MATTHÆUS,
Lejbolle Toftegaard.

udviklet sig i enestaaende Grad, idet der i de forløbne ca. 5 Maaneder er afholdt mellem 8000 og 9000 Omvurderinger.« Først i 1918 finder der en Aftagen Sted, men Antallet af Omvurderinger er dog stadig »langt flere end normalt«.

Den 5. Januar 1918 tog Bestyrelsen til 1. Behandling Forslag fra Forretningsudvalget om Kontingentopkrævning gennem Amtstuerne og om Betimeligheden af Tidspunktet for Oprettelse af en Løsøreforsikring. Den 28. Juni 1918 hedder det, »at *Omvurderingerne finder Sted i stærkere Grad end nogensinde.*«

Disse spredte Uddrag giver et Indtryk af, hvorledes Arbejdet har formet sig indenfor Foreningen under de ekstraordinære Forhold. Videre behandles Lønnings-, Dyrtidstillægs- og Pensionssspørgsmaal, og der vedtoges en Pensionsordning for Brandforsikringens Personale.

ANDET FORMANDSSKIFTE

Generalforsamlingen den 29. Juni 1918 blev betydningsfuld, idet Foreningen skulde *skifte Formand*. N. J. Larsen ønskede at fratræde paa Grund af Alder og

Snekermester FR. HANSEN,
Ryslinge.

Kobmand A. P. HENRIKSEN,
Aakirkeby.

Malermester J. CHRISTENSEN,
Styrsbro.

Svagelighed. Samtidig forelaa der Forslag til en Nyordning af den indre Administration af Foreningen. I den gældende Vedtægt hed det, at »Foreningens Formand repræsenterer Foreningen i alle Anliggender, og hans Underskrift er bindende for Foreningen.« I den ny Vedtægt bestemtes det, at Foreningen skulde ledes af en Direktion og et Forretningsudvalg. Direktionen skulde bestaa af en administrerende Direktør, der skulde være forsikringskyndig, og en kontrollerende Direktør, der skulde være Foreningens Formand, valgt af Generalforsamlingen. Bestyrelsen skulde vælge den administrerende Direktør. Forretningsudvalget skulde bestaa af de to Direktører og tre af Bestyrelsen efter hvert Bestyrelsesvalg af dens Midte valgte Medlemmer. Det ny Vedtægtsudkast vedtoges og til Formand (og dermed til kontrollerende Direktør) valgtes Landstingsm. *Poul Christensen*. I et Bestyrelsesmøde samme Dag valgtes Kontorchef *M. Birket* til administrerende Direktør, og til Medlemmer af Forretningsudvalget valgtes: *S. J. Hyldegaard*, *P. Andersen* og *N. C. Madsen*.

Svagelighed. Samtidig forelaa der Forslag til en Nyordning af den indre Administration af Foreningen. I den gældende Vedtægt hed det, at »Foreningens Formand repræsenterer Foreningen i alle Anliggender, og hans Underskrift er bindende for Foreningen.« I den ny Vedtægt bestemtes det, at Foreningen skulde ledes af en Direktion og et Forretningsudvalg. Direktionen skulde bestaa af en administrerende Direktør, der skulde være

Arkitekt JULIUS BAGGER,
Kobenhavn.

FORENINGEN KØBER HUS

Samtidig med at det store Arbejde som Følge af Værdiforskydningerne fortsattes i Foreningen havde denne andre vigtige Overvejelser. Paa et Bestyrelsesmøde den 18. September 1918 forelaa der fra Forretningsudvalget en Indstilling ang. *Køb af en Ejendom til Foreningen*. Forretningsudvalget havde i Forening med Arkitekt *Julius Bagger* beset tre Ejendomme, nemlig Vesterbrogade 87 og Victoria-

gade 1, der tilbødes for 480,000 Kr., Vestervoldgade 10 og Studiestræde 51, der tilbødes for 550,000 Kr. og Vestervoldgade 104, Hjørnet af Ny Christiansborggade, der tilbødes for 285,000 Kr. Denne sidste indstilledes det at købe mod en kontant Udbetaling af 115,000 Kr. Indstillingen vedtoges enstemmigt.

I Sammenligning med denne vigtige Beslutning var det kun en Sag af underordnet Betydning, at man vedtog at anlægge *en Billedsamling* af Kontorets tidligere mest fremstaaende Funktionærer og af afdøde eller fra traadte Medlemmer af Bestyrelsen. Denne Billedsamling er blevet en Pryd for Kontorerne og

Folketingsmand J. CHR. JENSEN,
Frederiksberg.

Landsdommer
V. J. RØNNENKAMP-HOLST,
R. af Dbg. og Dbm.

KNUD MADSEN,
Kontorchef.

har lettet Billedfremskaffelsen til dette Festskrift betydeligt. Den 4. Januar 1919 vedtoges det at foranstalte afholdt Amtsmøder med Branddirektørerne og Vurderingsmændene i samtlige Amter.

I EFTERKRIGSTIDENS BØLGEANG

I Løbet af 1919 steg Omvurderingernes Tal, saaledes at det i Beretningen fra Bestyrelsesmødet den 11. Oktober 1919 kan anføres, at der i det forløbne Halvaar er indgaaet ca. 10,600 Vurderinger og Omvurderinger, langt det største Antal, der endnu er indgaaet i noget Halvaar. Stigningen paa alle Omraader medfører ogsaa forskellige Lønforhøjelser indenfor Administrationen. I 1919 steg Forsikringssummen med 217 Millioner Kr., medens Forsikringernes Tal — bl. a. paa Grund af »det standse Byggeri« — kun i ringe Grad var stigende. Omvurderingerne kulminerede i 1919, men naaede dog i 1920 op til det betydelige Tal af over 17,000. I Løbet af 1921 foretoges Omtarifering og Nygruppering i Henhold til den i 1920 vedtagne ny Tarif.

Paa Bestyrelsesmødet i Juni 1921

Rentier JAKOB HANSEN, R. af Dbg.,
Feltergaard, Svebolle.

afspejler den ændrede Situation sig i en Drøftelse af et Forslag til Generalforsamlingen om at bemyndige Bestyrelsen til med Henblik paa de nedadgaaende Konjunkturer hurtigst at kunne træffe Foranstaltninger til at søge de nuværende høje Forsikringstaxter regulerede. Forslaget blev enstemmigt vedtaget af Generalforsamlingen.

Den 8. Oktober 1921 var Ombygningen af Foreningens ny Ejendom, der var ledet af et Byggeudvalg med Poul Christensen som Formand, saa vidt tilendebragt, at Bestyrelsen kunde indbydes til at bese de ny Lokaler.

1920—21 blev forøvrigt Foreningens til Dato dyreste Aar, idet Brandskaderne androg over 2 Millioner Kr., hvoraf 631,000 Kr. dækkedes ved Genforsikring; Tabet i 1921 var 150 pCt. større end i 1920. Samtidig tog Nedsættelserne i Vurderingerne stærk Fart, 85 pCt. af samtlige Vurderinger i 1921 var Nedsættelser.

De mange store Brande rejste i disse Aar Spørgsmaalet om Anskaffelse af Motorsprøjter og om Tilskud til disse fra Brandforsikringerne. Ø. B. vedtog for sit Vedkommende den 3. Januar 1922 ikke at træffe nogen principiel Afgørelse, men at overveje hvert Spørgsmaal for sig; man vedtog saaledes at yde 1000 Kr. til en Motorsprøjte og fast Brandkorps i Ringe. Samme Aar vedtoges Vedtægter for en Kautionsforsikring for Ø. B.s Branddirektører.

Branddir. VALD. CHRISTOFFERSEN,
Norrevang.

Brandskaderne steg stadig — i 1921—22 naaede de op til $2\frac{1}{4}$ Mill. Kr. Samtidig medførte den da begyndende Pristilpasning en Nedgang i Forsikringssummerne. De følgende Aar var der Nedgang i Brandenes Tal.

I 1923 indfrieede Ø. B. begge sine Prioriteter i Foreningens Ejendom.

Den 29. December 1923 døde Foreningens administrerende Direktør, *M. Birket*, der i længere Tid havde været syg; han blev kun 44 Aar gl. I Bestyrelsesmødet den 5. Januar 1924 valgtes *H. Leth-Rasmussen* til adm. Direktør. Leth-Rasmussen havde været ansat i Ø. B. siden 1. November 1908.

De siden forløbne 5 Aar er mærkede af, at Tingene endnu ikke er faldet helt i Leje efter de store økonomiske Omvæltninger. Men de frembyder intet for en almén Skildring særlig interessant. Foreningens Væxt gennem de 40 Aar vil markeres gennem de Tal, hvormed vi vil slutte denne Skildring.

Østifternes Brandforsikring begyndte med 3221 indtegnede Forsikringer til et Beløb af 17,355,537 Kr.

Den 31. Marts 1929 var Foreningens Medlemstal 52,792 med en Forsikringssum paa 1,276,738,582 Kr., hvoraf 284,230,403 Kr. er genforsikret.

De to fremhævede Tal fortæller mere end mange Ord om den rige Udvikling, »Ø. B.« har gennemløbet indenfor de 40 Aar, i hvilke den har eksisteret.

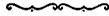

OVERSIGT

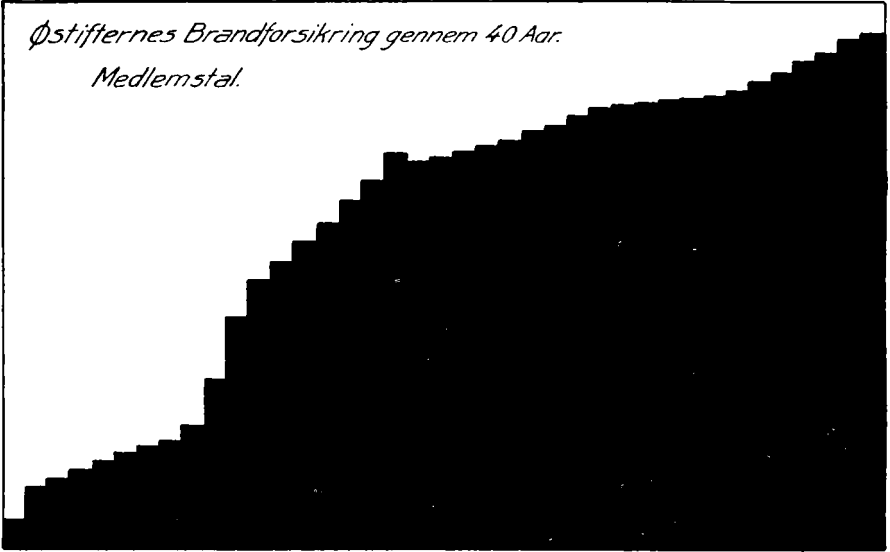
OVER

MEDLEMSANTAL, FORSIKRINGSSUM,
ORDINÆRT AARSKONTINGENT, BRANDSKADE-ANTAL
OG BRUTTO-TAB I HVERT REGNSKABSAAR

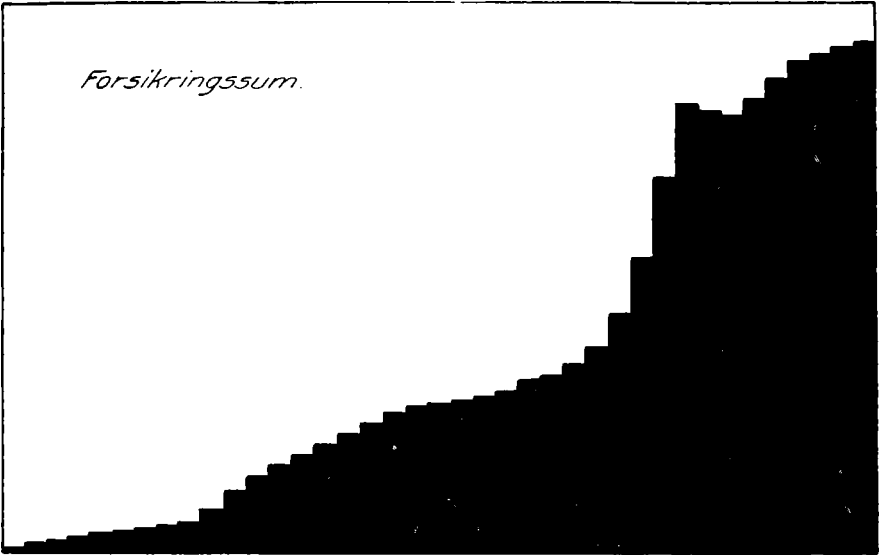
GRAFISK FREMSTILLET I 4 TAVLER MED EFTERFØLGENDE
STATISTISK OVERSIGT.

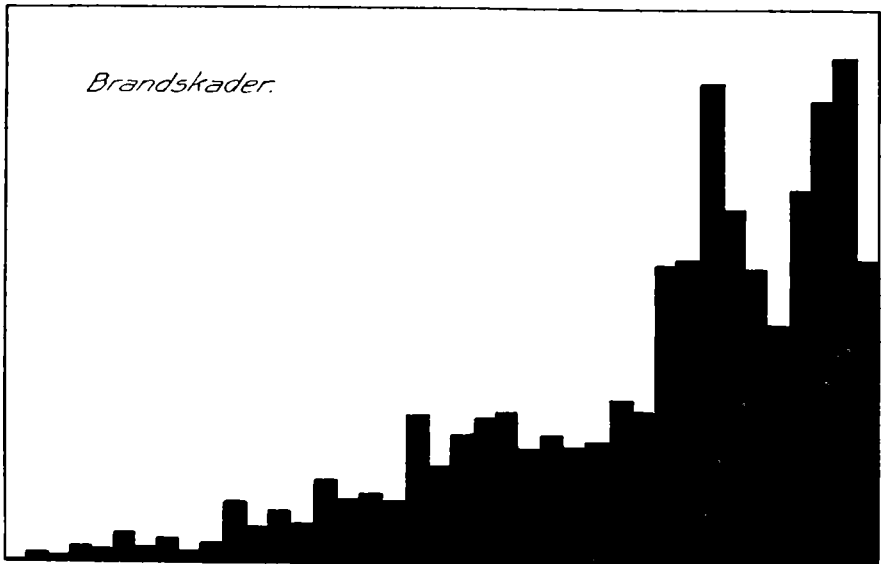
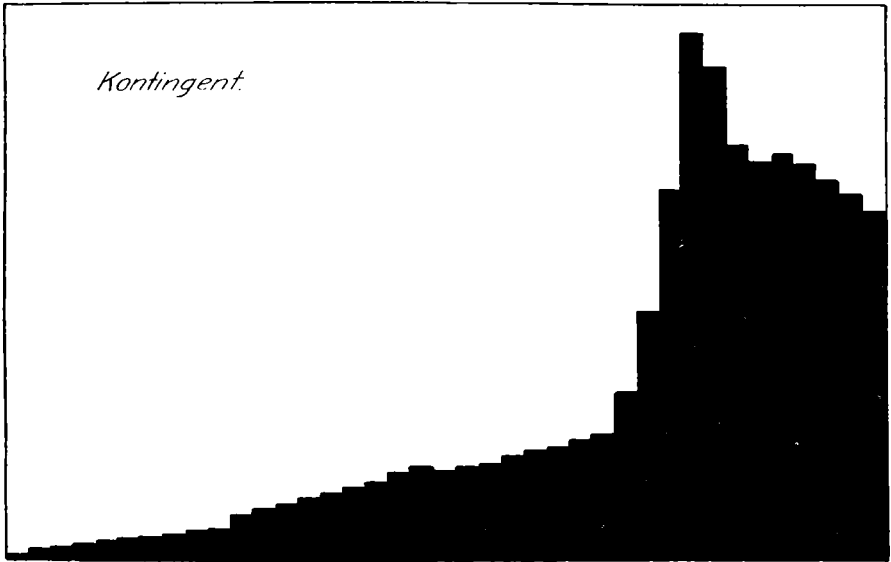

*Østifternes Brandforsikring gennem 40 Aar.
Medlemstal.*

Forsikringssum.

Julius Bagger.

Regnskabs- Aar	Medlems- antal	Forsikringssum	Ordinært Kontingent	Antal Skader	Brutto- Skader
		Kr.	Kr.		Kr.
1890—91	3.288	17.972.838	33.426	1	6.948
1891—92	6.460	35.339.073	66.630	12	46.454
1892—93	7.105	39.462.563	73.976	14	35.477
1893—94	8.247	46.066.126	85.599	16	74.543
1894—95	9.314	52.201.302	96.302	16	61.024
1895—96	10.033	56.969.593	102.710	24	136.561
1896—97	10.473	59.314.272	105.089	11	63.696
1897—98	11.039	63.123.079	108.458	20	111.785
1898—99	12.177	74.623.945	119.383	21	55.016
1899—00	17.389	112.934.780	169.556	45	96.685
1900—01	23.403	163.784.033	243.537	79	296.072
1901—02	26.758	195.654.523	285.491	75	177.486
1902—03	28.904	223.516.056	314.020	79	236.260
1903—04	31.354	253.756.918	345.283	82	185.794
1904—05	33.251	276.742.735	365.770	127	396.241
1905—06	35.330	301.482.821	389.583	113	320.706
1906—07	37.633	328.872.455	417.653	128	328.782
1907—08	40.055	357.865.779	453.943	145	286.458
1908—09	39.279	369.885.990	485.653	185	697.148
1909—10	39.662	376.677.116	476.980	133	463.146
1910—11	40.334	390.492.806	491.066	172	607.397
1911—12	41.021	405.494.260	517.689	154	680.130
1912—13	41.726	421.757.547	535.834	204	686.943
1913—14	42.405	441.535.026	573.983	148	557.244
1914—15	43.103	458.613.552	597.770	176	608.491
1915—16	43.983	478.348.044	622.404	158	577.955
1916—17	44.762	519.619.451	668.028	151	582.160
1917—18	45.280	609.729.784	883.733	163	798.433
1918—19	45.761	744.960.419	1.300.462	130	722.616
1919—20	45.892	961.169.386	1.931.455	174	1.030.995
1920—21	45.904	1.133.938.745	2.744.716	146	1.043.855
1921—22	46.147	1.124.610.707	2.579.831	222	2.253.686
1922—23	46.719	1.117.613.651	2.157.395	137	1.627.444
1923—24	47.906	1.156.934.759	2.095.546	202	1.362.600
1924—25	49.082	1.204.251.280	2.114.152	205	1.108.912
1925—26	49.913	1.241.447.040	2.078.920	263	1.731.675
1926—27	50.750	1.266.876.782	1.987.880	274	2.193.615
1927—28	51.968	1.273.295.940	1.911.306	374	2.390.294
1928—29	52.792	1.276.738.582	1.817.837	271	1.413.662

BESTYRELSE

Fhv. Landbrugsminister *Poul Christensen*, Ødemark pr. Sorø. Formand.
Branddirektør *P. Andersen*, Svendborg, Næstformand.
Kreditforeningsrepræsentant *N. C. Madsen*, R. af Dbg., Hellerup.
Gaardejer *H. P. Madsen*, Elkjærsgaard, Tune pr. Roskilde.
Partikulier *P. Bjerregaard*, Ølsted.
Sognefoged *J. P. Hansen*, Dbmd., Ølstykke.
Amtsraadsmedlem *Kr. Jensen*, Kollekolle pr. Asminderup.
Amtsraadsmedlem *N. P. Andreasen*, M. F., Forsinge.
Partikulier *Chr. Nielsen*, Klarskov.
Amtsraadsmedlem *H. C. Pedersen*, R. af Dbg. og Dbmd., Nordgaard
pr. Storehedinge.
Sognefoged *Søren Jensen Hyldegaard*, Villa »Borgen«, Sneslev St.
Kreditkasserepræsentant *F. C. Petersen*, R. af Dbg., Ringhøj, Sdr. Bjerre St.
Gaardejer *Morten Mortensen*, Bønned pr. Horbelev.
Lærer *H. K. J. Nordlund*, Kastager.
Landbrugskonsulent *M. C. Dinesen*, Lindegaard, Haarby.
Fabrikant *H. Schultz*, Dbmd., Otterup.
Gaardejer *H. N. Matthæus*, Lejbølle Toftegaard pr. Lejbølle
Snedkermester *Fr. Hansen*, Ryslinge.
Købmand *A. P. Henriksen*, Aakirkeby.
Malermester *J. Christensen*, Styrbro pr. Aakirkeby.
Arkitekt *Julius Bagger*, København.
Direktør *J. Chr. Jensen*, M. F., København.

FORRETNINGSUDVALG

Direktør *Poul Christensen*.
Direktør, cand. jur. *H. Leth-Rasmussen*.
Branddirektør *P. Andersen*.
Sognefoged *Søren Jensen Hyldegaard*.
Branddirektør *N. C. Madsen*.

JUSTITSMINISTERIETS TILSYNSHAVENDE

Landsdommer *V. J. Rønnenkamp-Holst*, R. af Dbg. og Dbmd.

DIREKTION

Cand. jur. *H. Leth-Rasmussen*, adm. Direktør.
Poul Christensen, kontroll. Direktør.

HOVEDKONTOR

Knud Madsen, Kontorchef.
L. Andersen, Fuldmægtig.

REVISION

Rentier *Jacob Hansen*, R. af Dbg., Feltegaard, Svebølle.
Branddirektør *Vald. Christoffersen*, Nørrevang pr. Orehoved.

Revisions- og Forvaltnings-Institutet, København.